

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

**Examensarbete på avancerad nivå, 15 hp, för
Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och
grundskolans årskurs 1–3**

VT 2023
Fakulteten för lärarutbildningen

Hur fungerar samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare? En undersökning i årskurserna F-3

Linda Billsten och Camilla Hansson

Författare

Linda Billsten och Camilla Hansson

Titel

Hur fungerar samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare?

En undersökning i årskurserna F-3

Engelsk titel

How does the cooperation between the teacher and the study guide work? An investigation in the grades F-3

Handledare

Stefan Jacobsson

Bedömande lärare

Christoffer Dahl

Examinator

Petra Magnusson

Abstract

Syftet med denna undersökning är att undersöka hur samarbetet fungerar mellan klasslärare och studiehandledare i årskurserna F-3. De forskningsfrågor som vi utgått från är: Hur fungerar samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare i årskurserna F-3 samt vilka faktorer påverkar samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare i årskurserna F-3? Undersökningen gjordes med semistrukturerade intervjuer av klasslärare och studiehandledare i årskurserna F-3. Resultatet analyserades med hjälp av Foucaults maktteori, begreppet mikromakt och governmentality. Vi använde oss även av fenomenologisk infallsvinkel. I tidigare forskning om högre årskurser framkommer avsaknad av tid till gemensam planering och bristande kommunikation. Av vår undersökning av F-3 framgår det att det finns ett behov av fungerande studiehandledning för att eleverna ska nå kunskapskraven. Ett resultat av vår undersökning är också att brist på tid, planering och ekonomi gör att studiehandledningen inte blir optimal för elever som är berättigade till studiehandledning. En slutsats som går att dra är att planering och tid hör ihop då tiden behövs för att planering ska ske.

Ämnesord

Samarbete, klasslärare, studiehandledare, studiehandledning, F-3, svenska, modersmålsundervisning

Förord

Vi har gemensamt utformat detta arbete under en kort och intensiv period. Det har varit givande att tillsammans diskutera och skriva ihop ett resultat av intervjuerna som vi har genomfört.

Vi vill tacka våra studiekamrater Isac, Ina och Tilde för den konstruktiva kritik vi fått vid genomläsning av arbete och intervjufrågor. Vi vill också passa på att tacka de personer som ställt upp med att korrekturläsa vårt arbete.

Ett stort tack till våra familjer som stöttat, peppat och haft förståelse för alla sena kvällar och helger som vi har skrivit tillsammans.

Camilla & Linda
Maj 2023

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Syfte	8
1.2 Frågeställning	9
1.3 Begreppsförklaring	9
2. Forskningsbakgrund.....	11
2.1 Tidigare forskning	11
2.2 Diskussion och slutsatser	13
3. Teoretisk utgångspunkt	15
3.1 Michel Foucault	15
3.1.1 Foucaults maktteori	15
3.1.2 Mikromakt	16
3.1.3 Governmentality.....	17
3.2 Fenomenologisk infallsvinkel	17
4. Metod och empiri	18
4.1 Datainsamling	18
4.1.1 Semistrukturerade intervjuer	19
4.1.2 Urval och avgränsning.....	21
4.1.3 Genomförande.....	22
4.2 Etiska överväganden	23
4.3 Validitet och reliabilitet.....	23
5. Resultat	24
5.1 Riktlinjer	24
5.2 Tid	26
5.3 Planering	27
5.4 Ekonomi	29
5.5 Konsekvens för yrkesrollen.....	30
6. Analys.....	30
6.1 Riktlinjer	30
6.2 Tid	31

6.3 Planering	32
6.4 Ekonomi	33
6.5 Konsekvens för yrkesrollen.....	33
7. Diskussion och slutsatser	34
7.1 Resultatdiskussion.....	34
7.2 Metoddiskussion	36
7.3 Slutsatser	37
Källförteckning.....	40
Bilagor	44
Bilaga 1: Intervjufrågor.....	44
<i>Frågor till intervju med lärare.....</i>	<i>44</i>
<i>Frågor till intervju med studiehandledare.....</i>	<i>45</i>
Bilaga 2: Statistik för invandring av barn och ungdomar åren 1997–1999	46
Bilaga 3: Statistik för invandring av barn och ungdomar åren 2000–2010	47
Bilaga 4: Statistik för invandring av barn och ungdomar åren 2011–2021	48
.....	48
Bilaga 5: Samtyckesblankett	49
Bilaga 6: Missivbrev	50
Bilaga 7: Sammanställning av respondenter och intervjusvar	51

1. Inledning

I 3 kap. 12 § Skollagen (SFS 2010:800) kan vi läsa att “en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om den behöver det”. Det står skrivet att studiehandledningen ska vara behjälplig till andraspråkselever för att kunna nå kunskapskraven i deras skolgång. Studiehandledning är en undervisningsform där en elev som har svenska som andraspråk får undervisning på sitt modersmål inom den ordinarie undervisningen. Andraspråkselever kan få detta stöd både inne i klassrummet och utanför om det skulle passa situationen bättre. Med stöd menas hjälp med översättningar, begreppsförklaringar och de sociala sammanhangen.

Ett stort intresse för hur studiehandledning används och fungerar i skolan har väckts under våra verksamhetsförlagda utbildningar, VFU. Under dessa VFU-perioder har vi fått syn på hur olika undervisningen är för elever med svenska som andraspråk på olika skolor. Vi har uppmärksammat att det finns många elever i behov av studiehandledning men som inte har fått möjligheten att få detta stöd. Detta väckte ett intresse hos oss att skriva detta examensarbete.

I 3 kap. 12 § av Skollagen (SFS 2010:800) kan vi vidare läsa att en nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas för betyget godkänt.

Läraren och studiehandledarens samarbete kan förmodas vara av största vikt då det hjälper individen att bygga broar mellan vardagsspråket och skolspråket. Forskning visar att det är särskilt viktigt för nyanlända elever att få studiehandledning tidigt i deras skolgång (Cummins 2017 ss. 52–56). Förutsättningarna för elever är olika, det finns skillnader i språkinläring på grund av flera orsaker. Till exempel elevens

inlärningsförmåga, vilket språk som talas hemma, elevens vårdnadshavare och inställning till språk och skola (Cummins 2017 a.st).

Ytterligare en aspekt kring språkinlärning är elevens sociala umgänge och om denne har haft möjlighet att interagera med andra individer som talar svenska. Här anser vi att i de här sammanhangen kan också en studiehandledare vara behjälplig, för att lösa konflikter och missförstånd.

Under vår utbildning har vi fått ta del av olika teorier och didaktiska inriktningar som beskriver vad som ger eleverna de bästa förutsättningarna för att nå kunskapskraven i svenska som andraspråk, SvA. En teori som Vygotsky har är att eleven, för att uppnå goda skolresultat bör befinna sig i den proximala utvecklingszonen, vilken innebär att läraren lägger undervisningen på en kunskapsnivå lite högre än där eleven befinner sig. För att kunna hjälpa eleven med språkförståelse kan läraren tillhandahålla stöd med hjälp av så kallad stöttnig. Stöttnig i denna kontext innebär att läraren ger stöd i undervisningen till eleven, exempelvis i form av stödmeningar, för att hjälpa eleven igång med det egna skrivandet. Stödet är ämnat att småningom plockas bort (Gibbons 2018 ss. 14, 33; Hwang & Nilsson 2011, ss. 67, 277).

En annan erfarenhet som vi har gjort är att modersmålläraren agerar studiehandledare, detta trots att det inte är dennes arbetsuppgift. Vår erfarenhet har visat att, trots att modersmålläraren har ett upplägg för lektionsinnehållet på elevens modersmål, kommer ibland läraren med önskemål om att gå igenom specifika begrepp på svenska för eleven, till exempel inför kommande lektion i svenska. Detta är inte en modersmållärares uppgift utan denne ska undervisa i modersmål och ska inte utgöra ett stöd i en elevs ordinarie studiegång.

Genom erfarenhet och studier har vi tagit till oss att undervisningen inte är likvärdig för alla elever då en differentierad undervisning inte sker. Undervisningen ska vara differentierad för att tillgodose så många elevers behov som möjligt och som det

går att läsa i citatet från läroplanen nedan, tydliggörs vad som menas med likvärdig utbildning. För att få en likvärdig utbildning för andraspråkselever kan studiehandledare sättas in som en resurs vid behov.

En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla (Skolverket 2022, s. 6)

Andelen elever som har svenska som andraspråk har de senaste 10 åren ökat markant. Som framgår av bilaga 4 anlände det mellan åren 2011–2021 389 876 barn och ungdomar i åldrarna 0–19 år till Sverige. Detta är nästan en fördubbling jämfört med hur statistiken såg ut mellan 1997 och 2010 som framgår av Bilaga 2 och 3 (Statistikmyndigheten, 2023).

Vi undersöker i denna studie samarbetet mellan studiehandledare och klasslärare samt hur undervisning och planering kan underlättas för att säkerställa att andraspråkselever får det stöd som de enligt Skollagen är berättigade till.

1.1 Syfte

Uppsatsen syftar till att undersöka hur samarbetet mellan studiehandledare och klasslärare fungerar i den dagliga undervisningen för andraspråkselever i F-3. Därvid har vi för avsikt att försöka identifiera vilka faktorer som kan påverka samarbetet.

1.2 Frågeställning

Detta är forskningsfrågorna som vi utgår ifrån:

- Vilka möjligheter och begränsningar rymmer samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare i årskurserna F-3?
- Vilka faktorer påverkar samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare i årskurserna F-3?

1.3 Begreppsförklaring

Begreppsförklaringen syftar till att förklara sådana för vår undersökning relevanta begrepp som inte är allmänt kända. Vi har under våra VFU- perioder och i läsningen inför detta arbete förstått att detta är ett komplext ämne. Etableringen av begreppen är inte helt utvecklad och det råder en viss förvirring när det kommer till dessa begrepp.

Studiehandledning är en undervisningsform där en elev som har svenska som andraspråk får undervisning på sitt modersmål inom den ordinarie undervisningen. Detta sker genom att en studiehandledare stödjer en andraspråkselev i dennes skolgång, för att nå måluppfyllelse i olika ämnen. Stödet kan ske antingen före, efter eller under en lektion och behöver inte vara i alla ämnen en elev har i sin skolgång. Studiehandledaren ska samarbeta med den ordinarie klassläraren och få planeringar och uppgifter av denna i förtid, för att studiehandledaren ska kunna översätta och anpassa uppgifterna till den tänkta eleven. Hjälpen kan eleven få i begrepps-översättning, översättning och förklaring av uppgifter, översättning av talad text och hjälp med översättning i det sociala sammanhanget (Rosén, Straszer & Wedin 2019).

Modersmåls lärare är enligt vår definition en person som arbetar i skolan som lärare i modersmål. En person som undervisar i ett annat språk än svenska, vilket en elev har som modersmål. Vi har också sett att på vissa skolor kan

modersmåsläraren även ha uppdraget att arbeta som studiehandledare och då arbetar modersmåsläraren även stöttande i en elevs ordinarie studiegång.

Modersmålsundervisning är enligt NE (*Nationalencyklopedin*, modersmålsundervisning) skolundervisning i invandrar- och minoritetselevs modersmål. Skolverket (2023) menar att “Syftet med undervisningen är att ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper i och om sitt språk”. Studierna på modersmålet sker utanför skoltid och är frivilliga. 10 kap. 7 § av Skollagen (SFS 2010:800) säger att modersmålsundervisning ska ges till elever som har ett annat modersmål än svenska. Dock innebär det inte att modersmålsundervisning enbart ges till nyanlända elever. Modersmålsundervisning ges också till elever som är födda i Sverige, de som är två- eller flerspråkiga och har en eller flera vårdnadshavare som talar ett annat språk.

Stöttning är en form av extra anpassning i en elevs undervisning för att klara av en uppgift och kan komma ifrån både lärare och klasskamrater (Gibbons 2018, s. 14).

Andraspråkselever är enligt 10 kap. 7 § av Skollagen (SFS 2010:800) en elev som har vårdnadshavare/föräldrar, varav antingen en eller båda talar ett annat modersmål än svenska. Dessa elever kan antingen vara födda i Sverige eller i ett annat land. De elever som är adopterade räknas som andraspråkselever om eleven har grundläggande kunskaper i sitt modersmål, om detta är annat än svenska, och om det finns minst fem elever som talar samma modersmål.

Nyanländ elev räknas enligt 3 kap. 12 § av Skollagen (SFS 2010:800) den elev som har kommit till Sverige och befunnit sig i landet upp till fyra år. Lagen gäller både utlandsfödda elever och elever födda i Sverige som har varit bosatta utomlands, som nu är bosatta i Sverige och har påbörjat sin utbildning senare än hösten de året de fyller sju år.

2. Forskningsbakgrund

I detta kapitel ger vi en översikt över forskningsläget inom ämnesområden med relevans för denna uppsats. Efter ett inledande avsnitt med tidigare forskning följer ett avsnitt med diskussion och slutsatser av den tidigare forskningen kring samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare.

2.1 Tidigare forskning

Rosén, Straszer & Wedin (2020) visar att samarbetet ibland görs på bekostnad av studiehandledare, som får ta hand om elever som läraren själv inte har tid med, trots att studiehandledaren inte talar samma språk som eleven. Det synliggörs även att studiehandledare inte har tillräckligt med resurser inom digitala verktyg, utan får använda sig av sina privata mobiler för att leta upp filmer och information. För att studiehandledaren ska kunna känna sig likvärdig lärarna krävs det att deras synpunkter och förslag tas i beaktande av lärarna. Studiehandledare känner sig ofta tvingade att välja det svenska perspektivet, vilket kan göra det svårt att ge rimliga förklaringar på elevens modersmål. Forskarna har även sett bristen på samverkan mellan yrkesrollerna och att det läggs för lite tid på samplanering.

En rapport från Skolinspektionen (Schmidt, Fält & Malmgren 2018) visar att det finns en skillnad på skolor där många elever är i behov av studiehandledning eller om skolan har ett mindre antal elever som använder sig av studiehandledning. Vid skolorna som har mindre andel andraspråkselever tar läraren sig tid och man ser skillnad i hur läraren och studiehandledarens samarbete blir mer utvecklande för de berörda eleverna. Både lärare och studiehandledare uttalar sig i rapporten att samtal om och kring eleven behövs för att kunna tillgodose elevens specifika behov för att kunna nå kunskapskraven. Ett sätt att ta del av ämnesinformation och eventuell planering kring elevens studiehandledning kan vara den digitala vägen men då krävs att lärare och studiehandledare lägger upp informationen och att berörda tar del av denna.

Rosén, Straszer & Wedin (2019) har skrivit en artikel som belyser vår forskningsfråga om samarbete mellan yrkesrollerna. Rosén et al. skriver att på vissa skolor fungerar samarbetet med planeringstiden tillsammans med lärare bra. Resultatet av studien visar också att samarbetet mellan lärare och studiehandledare ser olika ut. Enligt Rosén et al. har studiehandledare med bra kunskap i det svenska språket och med en lärarutbildning större möjligheter att stödja elever som är i behov av studiehandledning, till skillnad från studiehandledare som nyligen kommit till Sverige. De menar också att dessa nyanlända studiehandledare kan sitt språk men inte hur organisationen inom skolan fungerar vilket gör det mer utmanande för dessa studiehandledare.

Kesak (2021) visar att det är för stressigt att hinna med samverkan mellan lärare, studiehandledare, modersmåslärare, elever, vårdnadshavare och elevhälsan. Studiehandledare beskriver även hur det ibland kan gå veckor som samarbetet fungerar för att sen inte existera alls. Kesak (2021) menar även att läraren använder studiehandledaren som extra resurs för att kunna jobba med andra elever i mindre grupper.

I Jacobsson & Källman (2017), som innehåller en kvalitetsgranskning av Skolinspektionen, framkommer det att det inte fanns tid till samverkan mellan studiehandledare och lärare. För att studiehandledningen ska vara tillfredsställande för eleven behöver dessa två yrkesroller samarbeta. Denna studie visar att när lärare och studiehandledare inte samarbetar går det ut över eleverna.

Avery (2016) belyser även problemet med bristande tillfällen för kommunikation mellan ämneslärare och studiehandledare. Det saknades även tid för att studiehandledaren skulle få planeringsmaterial i tid. Avery (2016) säger även att enligt studiehandledaren i studien finns det olika fördelar med olika undervisning. Att vara kvar i klassrummet gjorde att de såg vad som skulle göras och eleven lärde sig hur interaktionen i en klass fungerar. Ett problem var att studiehandledaren var

tvungen att genom viskning översätta, vilket stör resten av klassen och lärarens genomgång. Många klasslärare ville använda studiehandledaren som en extra resurs, alltså inte det arbete som studiehandledaren egentligen är menad att göra. Alla klasslärare nämner att språk och översättning var en viktig del i studiehandledarens arbete, för att eleverna skulle kunna förstå de rätta begreppen.

2.2 Diskussion och slutsatser

Vi har i de analyserade publikationerna hittat både enigheter, oenigheter och luckor i forskningen. Vi kommer att föra en diskussion som berör lärarens och studiehandledarens perspektiv.

Inom de forskningar, studier och rapporter som vi har tagit del av finns en samstämmighet i ett behov av studiehandledare som är utbildade. Behovet av dessa grundar sig i att de kan förklara olika begrepp inom de olika ämnena som eleverna har i skolan och därmed hjälpa eleverna att nå kunskapskraven.

En övervägande del av de deltagande skolorna använder sig av studiehandledare som tolk och resurs istället för att handleda eleverna inom de områdena som de behöver handledning i.

Många av både studiehandledare och ämneslärare ser tiden som ett problem. De menar att det inte finns tid nog för att sitta ner och ha gemensam planering. Studiehandledare pekar också på att tid saknas till förberedelse av lektionerna.

Ofta finns det inte tydliga arbetsbeskrivningar för de olika yrkeskategorierna, modersmåls lärare och studiehandledare. Det är stor skillnad på hur synen är på de olika yrkeskategorierna. I vissa sammanhang och tillfällen känner sig

studiehandledare likvärdiga lärarna, medan de i andra sammanhang känner sig använda som resurs för de elever som har det svårare i skolan.

Det som även syns tydligt i vår analys är avsaknaden av struktur. Strukturen som saknas är till exempel gemensamma plattformar, där man kan dela dokument. Det är även brist på gemensam planeringstid där man skulle kunna gå igenom lektionsinnehåll för eleven. Slutligen finns det resursfördelningsproblem där studiehandledaren sätts in i resursroller för andra elever och därmed inte hinner med sina ordinarie uppgifter. Samarbetet mellan lärare och studiehandledarens yrkesroller skulle fungera bättre med annan struktur. En tydligare struktur skulle göra att studiehandledaren alltid vet var denne kan hitta elevernas information, både när det gäller uppgifter som eleven ska göra och information som är av vikt om eleven.

Sammanfattningsvis har det framkommit i vår litteraturgenomgång att det finns ett glapp i forskning om de lägre åldrarna F-3. Fokus har legat på högstadiet och gymnasiet. Forskningen har också visat att det saknas forskning där man ser på studiehandledning i skolan ur ett lärarperspektiv. Vi anser att båda dessa luckor är viktiga och detta leder oss till att göra vår forskning i de lägre åldrarna med ett lärar- och studiehandledarperspektiv.

3. Teoretisk utgångspunkt

I detta avsnitt beskrivs vår teoretiska utgångspunkt Michel Foucaults maktteori samt begreppen mikromakt och governmentality som kommer användas senare i analysen. Fenomenologisk infallsvinkel används för att analysera respondenternas uppfattningar.

3.1 Michel Foucault

I studien skriven av Rosén, Straszer & Wedin (2019) används den teoretiska förankringen med Foucault. I denna studie är fokus på Foucaults maktteori, i de människors olika positioner och den egna positionen i skolan analyseras. I anslutning till Foucaults maktteori och begreppet positioner menar författarna att studiehandledarens position gentemot läraren antingen är fastställd som den är, där studiehandledaren accepterar sin ställning i yrkesrollen, eller så ifrågasätter studiehandledaren sin position och diskuterar fram andra villkor. Vi uppfattar denna teori som mest lämpad att ge oss bästa förståelse av samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare. Vi väljer därför att i vår undersökning utgå från Michel Foucaults teori om makt med koppling till begreppen mikromakt och governmentality.

3.1.1 Foucaults maktteori

Michel Foucaults var en fransk filosof och samhällsteoretiker som ansåg att makt och kunskap är intimt sammankopplade. Han menade att i förhållande till kunskapen förändras makt då dessa påverkar varandra. Foucaults maktteori innebär en analys av hur makt utövas och sprids i samhället, och hur detta påverkar människors handlingar och förhållande till varandra. Enligt Foucault är makt inte något som är konstant utan den är i ständig förändring och finns över hela samhället. Makten ägs inte av en viss grupp av människor eller enskilda personer utan den kan förflytta sig. Foucault menar att makten påverkas av de strukturer som finns i samhället, däribland fängelser, och institutioner som skolor (Nilsson, 2008 s. 80).

3.1.2 Mikromakt

Foucault talar om makt och tillskrivs ofta begreppet mikromakt, detta är ett begrepp som Foucault dock själv inte använde. Mikromakten riktar sig till hur makten är i relation till det sociala sammanhanget och hur makten ter sig i förhållande till olika relationer. Mikromakten är dold och subtil och en väldigt diffus kraft som genomsyrar hela samhället. Mikromakten är enligt Foucault något som människan utövar dagligen med små osynliga handlingar. Detta kan till exempel vara kroppsspråk eller sättet vi organiserar vår arbetsmiljö. Makten sitter även till exempel i institutioner, som skolan. Dock menar Foucault att makten inte sitter i väggarna på skolan utan makten kan ses som en grundläggande kraft som finns i sociala relationer (Lindgren 2007, ss. 245, 255).

Makten som utövas i skolans värld är beroende av relationer, och även en slags hierarki. Samarbetet mellan studiehandedare och lärare bygger på makt, inte alltid en självvald makt utan en hierarki som osynligt finns i skolan (Lindgren, 2007 s 245). Det är även enligt Foucault viktigt att försöka identifiera dessa maktrelationer och aktivt sträva för att arbeta emot dem.

När vi analyserar svaren kan vi koppla ihop dem med Foucaults maktbegrepp i det vi menar att makten sitter i de sociala relationer som hela tiden är föränderliga. Enligt Lindgren (2007) menar Foucault att makten är som ett väsen och har möjlighet att verka, påverka och förändra makten i sociala relationer. En av Foucaults originella aspekter av makt är synen på subjektet i förhållande till makten. Som det framkommer av intervjuerna har alla subjekten, alltså klasslärarna och studiehandedaren, en ömsesidig respekt för varandra.

3.1.3 Governmentality

Detta begrepp syftar till att styra och kontrollera befolkningen genom olika institutioner. Foucaults begrepp governmentality innebär de tekniker, strategier och kunskaper som man använder för att forma och styra befolkning. För att de följer normer och värderingar uppsatta inte bara av staten utan även av individer och institutioner. Man kan koppla detta till samarbete då det är ett verktyg för att upprätthålla en kontroll men även ordning (Nilsson, 2008 s. 128).

Vi kopplar detta till skolan inte genom att bygga fängelser där övervakning sker av fysiska personer utan för att man har byggt hela skolsystemet på att lärare ska dokumentera allt de gör, det som händer i skolan och bedömningar av elever. Genom den ständiga dokumentationen är lärare övervakade av rektorer och huvudmän omedvetet. Även studiehandledaren är övervakad av läraren då den har till uppgift att se till att eleven lär sig det som är utvalt från läraren.

3.2 Fenomenologisk infallsvinkel

Den fenomenologiska infallsvinkeln är en teori som belyser betydelsen av människors upplevelser och erfarenheter när de interagerar med omvärlden. I fenomenologin är det av vikt att förstå och ta hänsyn till det individuella perspektivet och hur detta påverkar samarbete och interaktion med andra.

Man kan genom den fenomenologiska infallsvinkeln förstå hur olika människor upplever samarbete och hur detta kan påverka deras motivation och engagemang. Genom att studera individer och deras upplevelser av samarbete kan man även få en förståelse för hur ett samarbete kan anpassas och förbättras för att möta behov. Kommunikation, behov och arbetsstilar är sådant man kan anpassa och göra mer personligt med hjälp av fenomenologisk infallsvinkel (Denscombe, 2018).

Vi har i tidigare studier inte hittat någon som analyserade sitt resultat med hjälp av fenomenologisk infallsvinkel. Vi har valt att använda oss av en fenomenologisk

infallsvinkel i detta arbete då enligt Denscombe (2018) detta tillvägagångssätt har visat sig särskilt ändamålsenligt för forskare, detta bland annat inom området utbildning för att få fram hur de anställda tänker. Med detta arbete avsågs att visa på respondenternas uppfattningar och därför tillämpades en fenomenologisk infallsvinkel. Med hjälp av en fenomenologiska infallsvinkeln har vi syftat till att synliggöra hur klasslärare och studiehandledare upplever samarbetet vid studiehandledning, till exempel planering inför studiehandledning (Denscombe, 2018, s 187).

4. Metod och empiri

I detta avsnitt presenteras datainsamling, metodval och centrala intervjufrågor. Vi redovisar även vilka urval av intervjukandidater som gjorts. Det redogörs också för de etiska överväganden som gjorts inför och under den empiriska undersökningen. Vi för även här en diskussion om validitet och reliabilitet.

4.1 Datainsamling

Vi har använt kvalitativ metod för att samla in empiriska data. Datan har samlats in via enskilda intervjuer med klasslärare och studiehandledare. De transkriberade intervjuerna har sedan analyserats och diskuterats med hjälp av en fenomenologisk infallsvinkel och Foucaults maktteori. Detta kommer att göras genom att analysera svaren från intervjuerna och sedan lägga på ett filter där vi analyserar svaren via dessa två teorier.

Under vår läsning har vi konstaterat att några metoder är mer förekommande än andra. De metoder som utmärker sig mest är intervjuer i olika former som är ljudinspelade och transkriberade (Avery 2016; Jacobsson & Källman 2017; Kesak 2021; Malmgren 2018; Rosén, Straszer & Wedin 2020; Rosén, Straszer & Wedin 2019; Schmidt, Fält & Malmgren 2018) En annan metod som används ofta är observationer och fältanteckningar (Avery 2016; Kesak 2021; Rosén, Straszer &

Wedin 2020; Rosén, Straszer & Wedin 2019). Vissa av artiklarna har fått sitt resultat från enkäter, som lärare, studiehandledare, elever och vårdnadshavare har fått svara på (Malmgren 2018). När enkäterna har skickats ut till vårdnadshavarna har de varit översatta till deras modersmål. Det har även förekommit fokusgruppsintervjuer som transkriberats (Jacobsson & Källman 2017; Schmidt, Fält & Malmgren 2018).

Den tidigare forskningen har lett oss till insikten att det empiriska materialet i vår planerade undersökning kan samlas in med hjälp av semistrukturerade intervjuer som man kan läsa om i avsnittet ovan. Som vi nämner i avsnitt 7.3 för att komplettera materialet hade om möjlighet givits observationer utförts, för att fördjupa och bredda underlaget kring forskningen om samarbetet mellan lärare och studiehandledare. Dock var det ingen av våra respondenter som hade studiehandledning inne i klassrummet, därför fanns inte denna möjlighet i denna studie.

Vi nämner även i 7.3 att enkäter med likertskala skulle kunna ge ett bredare resultat än både semistrukturerade intervjuer och observationer, men det hade inte gett oss det personliga och djupgående resultat som önskades.

Nedan följer en beskrivning av det metodval som vi valt att använda oss av samt på vilka sätt de har använts i vår empiriska undersökning.

4.1.1 Semistrukturerade intervjuer

Semistrukturerade intervjuer har gjorts enskilt med klasslärare och studiehandledare i årskurserna F-3. Dessa har sedan transkriberats och analyserats. Anledningen till att vi använde semistrukturerade intervjuer var för att låta lärare och studiehandledare utveckla sina svar och därmed ges möjlighet till en mer öppen dialog. En del frågor har varit förberedda, dessa frågor söktes det konkreta svar på. Svaren från den intervjuade har i stunden analyserats och därefter fortsatte intervjun

med det som intervjuaren ansåg vara av vikt för studien som kunde utvecklas och diskuteras, detta för att få en djupare förståelse av samarbetet mellan klassläraren och studiehandledaren (jfr Denscombe 2018, s. 269).

4.1.1.1 Centrala intervjufrågor

Utformning av intervjufrågor gjordes med vår frågeställning i minnet. Här presenteras ett urval av de viktigaste frågorna som ställdes till lärare och studiehandledare. Övriga frågorna återfinns i (Bilaga 1).

Lärare

- Vad tycker du fungerar bra i ditt samarbete med studiehandledaren idag?
- Hur skulle samarbetet kunna förbättras ytterligare?

Dessa frågor syftar till att utröna hur samarbetet fungerar och hur det kan förbättras. De kommande frågorna till lärarna kan ge oss svar kring faktorer som påverkar samarbetet med studiehandledaren.

- Hur mycket tid lägger ni på planeringen tillsammans?
- Hur förmedlade du som klasslärare din planering med studiehandledning?
- Har ni fått några riktlinjer från huvudmannen om hur ert samarbete ska fungera?

Studiehandledarna

- Vad anser du vara dina svårigheter och fördelar med ditt yrke?

Frågan är skriven då vi anser att den kan tillföra viktig information som kan ge oss empirisk data om studiehandledarens yrke. Här kan den intervjuade utveckla sina svar och ge oss en större förståelse för de svårigheter och fördelar som finns med studiehandledarens yrke.

- Vad tycker du fungerar bra i ditt samarbete med klassläraren idag?
- Hur skulle samarbetet kunna förbättras ytterligare?

De här frågorna ställs för att synliggöra studiehandledarens syn på samarbetet med klassläraren.

- Hur mycket tid lägger ni på planeringen tillsammans?
- Hur får du som studiehandledare klasslärarens planering?
- Har ni fått några riktlinjer från huvudmannen om hur ert samarbete ska fungera?

Frågorna är formulerade för att undersöka om det finns faktorer som påverkar samarbetet med klasslärarna och i vad dessa faktorer kan innebära.

4.1.2 Urval och avgränsning

Frågan om möjliga kandidater till våra intervjuer ställdes bland våra kontakter inom skolvärlden. De kandidater vi letade efter var klasslärare och studiehandledare i årskurserna F-3. Vi sökte efter 10–12 kandidater att intervjua. E-postadresser till potentiella kandidater insamlades och efter kontakt valdes 10 kandidater ut. De respondenter som var klasslärare valdes ut med kriterierna att de skulle vara verksamma i F-3, inneha lärarlegitimation och erfarenhet av studiehandledning. De respondenter som var studiehandledare valdes ut med kriterierna att vara verksamma inom F-3. Varpå vi genomförde 5 intervjuer var. Av dessa intervjuer valdes sedan fyra lärare och fyra studiehandledare ut som underlag för vår undersökning, eftersom de uppfyllde våra kriterier. De två respondenterna som vi sorterade bort i vår undersökning var en lärare som inte innehar lärarlegitimation samt en lärare som inte var verksam i årskurserna F-3.

Lärarna som intervjuades var vid intervjutillfällena verksamma i förskoleklass, årskurs 1, 2 och 3. Studiehandledarna arbetade klassöverskridande i F-3.

Vi har redan från början valt ut yrkeskategorier, nämligen lärare och studiehandledare. Ett icke-sannolikhetsurval har använts då det inte finns många studiehandledare att tillgå och vi har fått använda oss av de studiehandledare som

finns tillgängliga, det vill säga ett bekvämlighetsurval. Icke-sannolikhetsurval används ofta vid småskaliga forskningsprojekt (Denscombe 2018, s. 58).

4.1.3 Genomförande

En pilotstudie genomfördes på två respondenter innan de ordinarie intervjuerna. Pilotstudien genomfördes för att säkerställa att intervjufrågorna var begripliga för respondenterna (Denscombe, 2018. s. 242). Vid denna pilotstudie framkom det att intervjufrågorna fungerade bra, varför den fortsatta studien genomfördes med dessa frågor.

De utvalda respondenterna kontaktades via e-post med ett missivbrev (se Bilaga 6) med information om den kommande intervjun. Som förberedelse inför intervjun skickades samtyckesblankett (se Bilaga 5) samt intervjufrågorna (se Bilaga 1) till deltagarna, då respondenterna önskade att kunna läsa dessa i förväg och förbereda sig på bästa sätt.

Intervjuerna genomfördes med studiehandledare och klasslärare ute på fem skolor i olika kommuner i södra Sverige. Intervjuerna genomfördes individuellt och enskilt där respondenten och intervjupersonen som utfört intervjun satt ensamma i ett rum. Intervjuerna spelades in via datorn och programmet word online. Här sparas empirin på Kristianstad Högskolas OneDrive. Materialet transkriberades efteråt även detta med hjälp av programmet word online.

Vi började med att samla resultatet efter olika faktorer som vi fann i svaren. Därefter kategoriserades sedan svaren på frågorna efter de faktorer som vi fann i intervjuerna. Dessa faktorer är; riktlinjer, tid, planering, ekonomi och konsekvenser för yrkesrollen. Vi samlade dessa i en tabell (se Bilaga 7) för att lättare kunna få en övergripande syn på vårt empiriska material.

4.2 Etiska överväganden

De etiska överväganden beskrivna i detta avsnitt är de som har tillämpats i vår studie. De fyra forskningsetiska principerna som anförs av Vetenskapsrådet (2002) har följts. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Svensk dataskyddsförordning som utgörs av 4 kap 3 § av EU:s dataskyddsförordning (SFS 2018:218) har tillämpats.

Deltagare i forskningen har fått en samtyckesblankett där det framgår hur hantering av namn, var de arbetar samt insamlat material som ljudupptagningar kommer att hanteras. Respondenternas deltagande har varit helt frivilligt och de som deltog har kunnat avbryta sitt deltagande när som helst. Uppgifter om de som har deltagit i forskningen kommer enbart att sparas och användas under tiden för forskningen. Därefter kommer underlaget till forskningen att kasseras och eventuella ljudupptagningar raderas för att säkerställa respondenternas anonymitet. Ett missivbrev har skickats med förfrågan att delta i forskningen, i vilket det framgår vad syftet med studien är samt vilken högskola och vilken utbildning vi tillhör (Jfr Denscombe 2018, ss. 439, 441, 443f).

4.3 Validitet och reliabilitet

Eftersom vi har skickat intervjufrågor i förväg till respondenterna kan detta anses ha en påverkan på validiteten då respondenterna har haft tid att fundera och analysera sina svar. Men då respondenterna har vågat uttrycka sina personliga åsikter och vid ett flertal tillfällen har uttryckt att de är missnöjda med hur samarbetet fungerar kan undersökningen anses ha hög validitet (jfr Patel & Davidson, 2019. s. 133–136).

Enligt Thurén (2019) har en undersökning hög reliabilitet om man kommer fram till samma resultat som tidigare forskning gjort. Vi använder oss av

semistrukturerade intervjuer vilket används i många av de tidigare forskningarna. Vi har gjort en gedigen beskrivning av vårt tillvägagångssätt, resultat och analys för att visa på en transparens, detta för att undersökningen ska kunna upprepas och då ge liknande resultat som denna undersökning. Av detta drar vi slutsatsen att reliabiliteten är hög i vår undersökning av årskurserna F-3 då vi i vissa avseenden har fått samma resultat som tidigare forskning om högre stadier.

5. Resultat

I detta avsnitt presenteras de resultat som framkommit utifrån intervjuer med klasslärare och studiehandledare. Vi redovisar svaren på intervjufrågorna utifrån frågeställningarna som formulerades i avsnittet 1.2. Resultaten har indelats i fem faktorer som anses vara av stor vikt för att samarbetet mellan yrkesrollerna ska fungera optimalt. Dessa faktorer benämns som riktlinjer, tid, planering, ekonomi och konsekvenser för yrkesrollen. Vi kommer att presentera resultatet med hjälp av viktiga citat och en sammanställning av resultaten från vår empiriska undersökning finns i (Bilaga 7).

5.1 Riktlinjer

På fyra av de fem skolor som intervjuerna gjordes på fanns inte några riktlinjer från rektor om hur samarbetet mellan studiehandledare och klasslärare skulle fungera. Studiehandledare 2 ansåg att detta är ett stort problem. Respondenten menar att om man inte fått riktlinjer kan man inte heller vara helt säker på vad ens arbetsuppgifter är. När vi ställer följdfrågan anser du att det hade gett ett bättre resultat för eleverna om riktlinjer hade funnits, svarades: “Ja absolut, det hade sparat en massa tid, då man inte hade behövt göra uppgifter som inte var ditt arbete”.

På den skola som hade riktlinjer ansåg respondenterna att de inte följdes eller kunde följas då man använde personalen till andra arbetsområden inom skolan. Riktlinjerna hade tydligt blivit kommunicerade i samband med att det skedde en

stor omställning inom organisationen gällande studiehandledning. Dessa riktlinjer lät väldigt bra i teorin men var i praktiken väldigt svåra att följa som studiehandledare 4 säger i intervjun.

Ja, det var det mycket tydligt, men också i verkligheten det är inte så. För att jag kan ge dig en snabb exempel: Idag jag skulle ha studiehandledning till 4 eller 5 klasser, men det blir ingen studiehandledning alls. De var tvungen att ta mig och vikariera i stället för någon annan och det blir alltid så på grund av att vi har brist med personal.

Studiehandledare 1 träffar rektor från modersmålsenheten en gång i veckan där de diskuterar vilka problem som inträffar. Vid behov skickar rektor e-post till lärarna för att studiehandledaren känner att lärarna inte alltid lyssnar om det kommer från en studiehandledare. Studiehandledare 1 säger “Ja, du vet när det kommer ett mejl från rektor så lyssnar [lärarna] mer än om vi bara går och springer efter lärarna själva... Ibland de lyssnar inte på oss.”

Enligt tre intervjuade lärare på två av skolorna finns det inga riktlinjer från rektor att gå efter. Lärare 3 nämner att “...det kanske finns något dokument som vi har någonstans på driven.”

När studiehandledare 3 intervjuades framkom det att det finns riktlinjer på skolan.. Studiehandledaren säger “Vi har fått riktlinjer om hur allt ska fungera, men dessa riktlinjer följs inte. Vi jobbar som tolk och vikarier vid många tillfällen.”

5.2 Tid

Studiehandledare 4 har många klasser, många elever och ibland även studiehandledning på olika skolor. Relationerna blir lidande då det är många elever som behöver studiehandledning. Studiehandledare 3 säger

Det är en växling hela tiden, och att springa här och där också. Till exempel om vi säger igår, jag hade varit en lektion på den sida, sedan jag måste nästa lektion gå till andra sida, sedan igen till den andra sida. Så det blir växling hela tiden, och det är inte bra för mig eller för elever. Jag hinna inte alls lära känna dem. Jag hinner inte bygga relationen som innan.

Som svar på frågan om de hade kunnat önska mer tid att sitta ner med klassläraren säger studiehandledare 4 att "Om jag ska vara ärlig det kommer inte att gå att sitta mer, men den som är viktigaste för mig att skicka planering". Detta citat visar på hur lite tid till planering och samarbete det kan finnas under en studiehandledares arbetsdag.

Övervägande del av studiehandledarna säger att de inte har möjlighet att sitta med på arbetslagsträffar. Studiehandledarnas arbetstid är oftast bara förlagd till skoltid vilket gör det svårt för dem att kunna delta på arbetslagsträffar, detta då dessa oftast är förlagda efter att eleverna slutat skolan för dagen. Några av studiehandledarna arbetar sedan som modersmåls lärare och några arbetar som fritidspersonal.

Tid är något lärare 1, 2 och 3 nämner som bristvara för att det inte finns någon avsatt tid att planera eller stämma av vilket behov som eleverna har. Studiehandledare 1 säger "ingen tid för samarbete och att prata om elevers svårigheter." Lärare 3 säger att detta oftast sker i dörröppningen när eleven hämtas eller lämnas. Läraren kommenterar "Det funkar...absolut inte det bästa sättet"

Lärare 1 har samlat material som är översatt och kompletterat med Widgit-bilder i en pärm som finns i personalrummet då “det är tillgängligt för alla”. Då behöver inte lärare och studiehandledare arbeta dubbelt utan alla kan titta i pärmen och se om det är något som går att använda igen till någon annan elev.

När lärare 3 får frågan: hur skulle samarbetet kunna förbättras ytterligare? “jag önskade nog att det fanns en fast tid” och fortsätter “egentligen också skulle vilja ha den här diskussionen, kanske med fler kollegor, hur jobbar ni mot era studiehandledare”?

Under intervjun med lärare 1 berättar läraren att ibland jobbar både studiehandledaren och läraren på sommarlovet. Det händer även att de två hörs under andra lov och förbereder tillsammans. Tid för gemensam planering finns i ytterst små mängder.

Lärare 2 anser “att tiden är svår då studiehandledaren ibland åker runt på olika skolor.” Hur ska tiden finnas om studiehandledaren skyndar i väg till nästa skola strax efter studiehandledning med en elev?

Som det nämnts tidigare i detta avsnitt säger studiehandledare 4 sig ha många klasser, studiehandledare 3 säger att grupperna är stora och att studiehandledaren inte hinner med. Studiehandledaren säger “Jag hade önskat mer tid till planering, att få sitta ner med lärare och få veta svårigheter för eleven, då det är läraren som är utbildad inom pedagogik och inte jag.”

5.3 Planering

Både klasslärare och studiehandledare ger uttryck för att det saknas tid för planering, och därför är tid för gemensam planering en faktor som är ett önskemål från båda yrkesrollerna. Studiehandledare 1 hade som önskemål att lärare och SvA-lärare redan under uppstarten på höstterminen skulle ta i beaktning att

studiehandledningen sker oftast på förmiddagen och att man inte lägger idrott, musik och hemkunskap vid dessa tider.

Planeringen inför studiehandledning innebär att materialet är förberett för eleven. Studiehandledare 1 säger att studiehandledningen blir lidande för eleven när respondenten inte kan planera innan. När studiehandledaren inte hinner planera blir följden ofta att viktig studiehandledningstid tas i anspråk för att leta översättningar. Studiehandledare 1 säger: “Jag har också svårigheter med vissa ord. Måste översätta dem för att jag ska kunna när jag förklarar till barnet, och inte sitter på den stunden vid studiehandledning och leta efter ord på mobilen.”

När studiehandledare inte får planeringen i god tid blir konsekvensen att de inte hinner förbereda sig och översätta arbete innan, detta gör att studiehandledarna känner att de inte kan göra sitt jobb som det förväntas av dem. Studiehandledare 3 påpekar att de inte har svenska som modersmål; studiehandledaren har läst SFI men uppger att det är omöjligt att översätta begrepp i ämnen som NO och SO om planeringen inte kommer i tid.

Lärare 1 försöker vara ute i god tid med material, det är tiden och ibland den mänskliga faktorn som spelar in att planeringen inte kommer i tid. Begreppslistor görs till eleverna med bild och förklaring. Därefter skickas begreppslistan till studiehandledaren med en extra kolumn där studiehandledaren fyller i med språket för den specifika eleven. Läraren har för att underlätta deras samarbete och planering delat med sig av sina inloggnings så de kan arbeta i samma dokument. Lärare 1 berättar även att lärare och studiehandledaren ofta har en “muntlig kortfattad planering mellan lektioner, på luncher och innan studiehandledaren åker till nästa skola.”

Lärare 3 förklarar att vid terminsstart har vi gemensam planering av vad som kommer över året och närmaste veckorna. Annars är det oftast vid hämtning av eleven. Ett annat sätt som lärare 3 samarbetar med studiehandledaren är genom att

planeringen läggs i plastfickor med material där övningar till eleven återfinns. Detta anser läraren vara ett fungerande sätt för att optimera samarbetet mellan klassläraren och studiehandledaren.

Studiehandledare 3 säger att man hade velat ha mer information om undervisningsmetoder av materialet tilldelat av läraren då studiehandledaren saknar pedagogisk utbildning och inte har kunskaper om hur arbetet ska ske utifrån materialet. Studiehandledaren säger: “Det är lärarna som är legitimerade inte jag”. Studiehandledare 2 har blivit tilldelad läsning med eleverna, studiehandledaren önskar en fortbildning om tillvägagångssätt i läsinlärning med eleverna för att de ska utveckla läsförståelse och för att ett inläringstillfälle ska ske. Ska dessa inläringstillfällen uppstå behövs det planering, planering kräver tid. Som studiehandledare 3 säger “Det krävs mycket enskild planering till eleverna, vilket man inte alltid har tid med tyvärr.” Vid intervjun med lärare 4 så ges ett liknande svar som andra respondenterna gett “vi har ingen tid till gemensam planering alls”

5.4 Ekonomi

Studiehandledare 3, 4 och lärare 4 arbetar på en skola där de har dragit ner från nio studiehandledare till tre, en för varje stadium. Studiehandledaren har gått från att ha en eller två klasser till att ha åtta klasser var. Detta har haft stora konsekvenser för alla inblandade och framförallt för eleverna. Lärare 4 säger att tidigare har studiehandledaren varit en i arbetslaget. Studiehandledaren var tidigare med i klassen hela dagarna. De kunde då vara tillgängliga i allt som har med skolans vardag att göra. Lärare 4 säger att studiehandledaren var tidigare behjälplig med att kolla av om kunskaperna inom ett visst område fanns där på deras hemspråk, om än inte etablerade på svenska ännu. Nu idag finns inte den möjligheten, nu kommer studiehandledaren och är med 40 minuter i veckan om man har tur och då ska studiehandledaren handleda alla barn i klassen samtidigt.

Studiehandledare 3 säger att de hela tiden får jobba som tolk och på andra ställen i skolan, vilket är ett resultat av för få anställda lärare. När studiehandledare 2 blir intervjuad blir svaret på frågan: vill du tillägga något? “Det ska sparas in pengar överallt, detta gör att det inte finns tid för planering, och därför går det ut över alla.”

5.5 Konsekvens för yrkesrollen

Studiehandledare 4 nämner å ena sidan att det är svårt att ta ut eleverna ur klassrummet under tiden som det är lektion då det inte finns några grupprum att tillgå, då det är ett stort antal elever som är i behov av studiehandledning. Men å andra sidan påpekar studiehandledare 2 att det är störande för de andra eleverna i klassen när man står inne i klassrummet och översätter under tiden som de andra har lektion: “Jag vände mig och tolka till eleven, men jag stör lärare eftersom lärare förklarar”. Detta visar på en svårighet i studiehandledarens roll i skolan då man känner att man inte kan utföra sitt arbete på bästa sätt.

Lärare 2 uttrycker även att om klassläraren och studiehandledaren pratat i förväg om det som ska göras kan läraren uppleva att studiehandledaren tar egna initiativ och att detta kan upplevas som att studiehandledaren går sin egen väg.

6. Analys

I detta avsnitt presenteras en analys av resultatet från vårt empiriska material. Det har delats in i de faktorer som framkommit i vårt resultat. Vi har analyserat resultat utifrån vårt val av teoretiska ramverk vilka är Foucaults maktteori med begreppen mikromakt och governmentalitet samt ur en fenomenologisk infallsvinkel.

6.1 Riktlinjer

En faktor som enligt studiehandledare och klasslärare är viktiga är riktlinjer, detta för att samarbetet ska kunna fungera optimalt och utvecklas. Det som skulle

behövas är riktlinjer där båda yrkesrollerna vet exakt vad som förväntas av dem. Dessa riktlinjer ska finnas lättillgängliga och samlade på ett ställe. Förväntningarna kopplas till den fenomenologiska infallsvinkeln där riktlinjerna ses som olika för lärare och studiehandledare. Trots detta skapar de aktivt en ordning i sina yrkesroller genom att skapa egna riktlinjer.

I analysen av frågorna framgår även att utan riktlinjer från skolan blir det en osäkerhet i yrkesprofessionen studiehandledare då man inte vet exakt vad som ingår i deras arbetsuppgifter. Man känner då en osäkerhet på om man lägger tid på det som faktiskt måste göras eller uppgifter som inte tillhör dennes yrkesroll. Samarbetet hade kunnat förbättras här genom att ändra sitt arbetssätt, detta kopplar vi till den fenomenologiska infallsvinkeln då detta hade kunnat skapa en förståelse för varandras behov.

Intervjuerna har visat att det förekommer riktlinjer från rektorn, men dessa riktlinjer efterföljs inte. Övriga respondenter har inte fått några riktlinjer från rektorn att följa. Intervjuerna pekar på att riktlinjerna är viktiga för att kunna förstå arbetsuppgifterna och dess förväntade resultat. Det skulle då bli tydligare för klassläraren när studiehandledaren behöver sitt underlag. Detta kopplar vi till Foucaults begrepp maktteori. Hade det funnits riktlinjer på skolorna hade den osynliga hierarkin inte behövt infinna sig. Man hade lättare kunnat luta sig mot gemensamma regler och minska eventuella friktioner mellan klasslärare och studiehandledare och därmed skapa ett bättre samarbete.

6.2 Tid

Tid är den faktor som är den största bristen i samarbetet mellan studiehandledare och klasslärare. Med ökad tid hade diskussionen om skolarbete, elevens utveckling och behov kunnat effektiviseras. Har klassläraren mer tid finns det möjlighet att förbereda planeringar i förväg, detta hade resulterat i att studiehandledaren hade kunnat utföra sitt arbete på ett mer tidseffektivt sätt. Mer tid tillsammans med

klassläraren skulle innebära att dessa två kan utbyta information om eleverna som hade varit av vikt för relationsbyggande. Tid skulle även kunna ge studiehandledaren en känsla av lugn och på så vis hinna bygga goda relationer med eleverna.

Planering och tid hör ihop, för utan tid blir planeringen lidande. Respondenterna uppger att det är de stora grupperna med elever som är i behov av studiehandledning som gör att det inte finns tid för planering. Organisationen av studiehandledningen kommer från en ledningsgrupp hos vilka respondenterna inte känner sig hörda vilket i sin tur resulterar i att samarbetet med klasslärare blir lidande (jfr Lindgren, 2007. s. 259 f. s. 260). Detta kopplar vi till Foucaults begrepp mikromakt, då en del av makten sitter i organisationens sätt att organisera deras arbetsmiljö. Då organisationen av studiehandledning inte blir prioriterad blir arbetsmiljön för studiehandledaren stressad vilket resulterar i att ett samarbete med klassläraren blir lidande.

6.3 Planering

Planeringen nämns tidigare i ovanstående avsnitt om tid. Dessa två faktorer hänger samman då de inte kan utföras oberoende av varandra. Klassläraren behöver utföra sin planering i god tid. Studiehandledaren behöver få denna planering i tid för att kunna översätta och planera kommande studiehandledning så att det uppstår ett meningsfullt och effektivt lärande för eleven. Ytterligare en fördel med detta är att planeringen kan ske gemensamt. Därmed hade förklaringar av elevuppgifter och dess innebörd kunnat diskuteras och förtydligats.

Klasslärare och studiehandledare har olika syn på hur väl de förberett inför lektionerna. Klasslärarens svar är att de oftast försöker skicka förberedelser i god tid medan studiehandledare uttrycker att klassläraren inte gör detta.

När vi analyserar utifrån Foucault så kan det beskrivas som att mikromakten är dold och sker dagligen genom osynliga handlingar, vi analyserar detta som att klassläraren har en högre hierarki i den sociala relationen med studiehandledaren. Därför anser klassläraren omedvetet att dennes tid är viktigare än studiehandledarens vilket i sin tur gör att studiehandledaren känner sig underlägsen klassläraren.

6.4 Ekonomi

En utökning av resurser hade kunnat göra att fler studiehandledare skulle kunna anställas. Detta hade kunnat öka samarbetet mellan klassläraren och studiehandledaren då man hade haft mer tid tillsammans. Det hade även kunnat innebära att studiehandledaren inte hade behövt agera vikarie eller tolk om fler anställda hade funnits i skolan.

Detta kopplar vi till Foucaults governmentality då ekonomin inte endast styrs av huvudmannen på skolan utan huvudmannen styrs av kommunen som i sin tur styrs av staten. Finns det inte tillräckligt med medel från staten och kommunen kan inte heller huvudman och rektor anställa tillräckligt med personal. Detta drabbar båda yrkesrollerna i form av arbetsmiljö, tid och planering.

6.5 Konsekvens för yrkesrollen

Studiehandledare 1 säger att en bättre effekt återfinns om uppmaningen om samarbete kommer från rektorn än om studiehandledaren går efter klassläraren i korridoren. Det blir en definition av Foucaults begrepp mikromakt eftersom när studiehandledare vid flera tillfällen själv har uttryckt att de inte vill tjata på klassläraren för att få saker att ske och det ignoreras. Tjatatet knyts till mikromakten i dessa fall då det är vardagliga sociala situationer som synliggör att klassläraren omedvetet lyssnar mer på rektorn än på studiehandledaren (jfr Lindgren 2007 s.255).

På frågan om hur samarbetet med klasslärare respektive studiehandledare fungerar har merparten av respondenterna svarat att det fungerar bra. Under intervjun har det framkommit att samarbetet på olika sätt trots allt blivit lidande, antingen genom att det inte finns tid för samarbete eller för att klasslärare inte skickar arbetet i förväg. Är det så att man på den konkreta frågan om hur samarbetet fungerar inte vill eller undermedvetet inte vågar svara ärligt och säga att det inte fungerar? Enligt Foucaults begrepp governmentality vill man gärna ge ett svar som man tror att vi förväntar oss då man omedvetet vill följa normer och värderingar uppsatta i samhället.

7. Diskussion och slutsatser

I detta kapitel diskuteras resultaten som framkommit av vår empiriska undersökning under jämförelse med den tidigare forskning vi tidigare har tagit upp i avsnitt 2.1. Det kommer även att föras en metoddiskussion kring tillvägagångssättet.

7.1 Resultatdiskussion

Som ett övergripande resultat av vår empiriska undersökning har det framkommit att samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare inte fungerar optimalt. Anledningen till att samarbetet blir lidande är främst bristen på tid. På organisationsnivå har inte behoven tillgodosetts för att det ska finnas möjligheter till ett gott samarbete yrkesrollerna emellan. Stora elevgrupper i behov av studiehandledning i kombination med få tillgängliga studiehandledare, medför en tidsbrist för planering ihop med klassläraren. Alla respondenterna från de olika skolorna nämner att tiden är något som behövs justeras genom att man avsätter tid för planering där klasslärare och studiehandledare planerar tillsammans och därigenom skapar förutsättningar för ett bättre samarbete.

Faktorer som i vår empiriska undersökning har visat sig kunna påverka samarbetet yrkesrollerna emellan är riktlinjer, tid, planering, ekonomi och konsekvens för yrkesrollen för hur samarbetet ska fungera. I tidigare forskning har det framkommit att det är avsaknaden av tid och gemensam planering som utgjort faktorn för att ett gott samarbete inte fungerat. I vår undersökning har vi dessutom funnit ytterligare faktorer som påverkar samarbetet, nämligen riktlinjer och ekonomi. Dessa resultat har inte varit direkt uttalade i de tidigare studier som vi har tagit del av.

Avery (2016) belyser att studiehandledning kan utföras genom olika undervisningsmetoder men också att det finns för- och nackdelar med de olika metoderna. Det som framkommit i hennes undersökning var om studiehandledning skedde i klassrummet underlättade det för eleven att förstå uppgiften men att man då som studiehandledare störde i klassrummet genom att viska och översätta. Detta är något som även framkommit i vår empiriska undersökning. Vi har dock också både studiehandledare och klasslärare som anser att även de övriga eleverna i vissa situationer är behjälpliga av studiehandledning i klassrummet, då den interaktion som sker mellan elever utgör en viktig del av en elevs utveckling.

Avery (2016) menade att det saknades tid för klassläraren att skicka planeringen i tid till studiehandledaren. Detta medförde i sin tur att studiehandledaren inte hade den tid som behövdes för att översätta och bearbeta planeringen. Detta är något som även framkommit i denna empiriska undersökning för de lägre åldrarna F-3.

Avery (2016) belyser också problematiken med att studiehandledare används som resurser i klassrummet även för andra elever, detta för att man då inte kan utföra studiehandledning vilket man är ämnad att göra. I vår empiriska undersökning framkommer inte detta fenomen, men däremot att studiehandledare används som vikarier på andra ställen i skolan, varvid elever går miste om studiehandledning.

Våra resultat stämmer överens med Jacobsson & Källman från 2017 av de högre skolstadierna, där det främst var brist på tid för gemensam planering som var den främsta faktorn som gjorde att eleverna blev lidande.

Schmidt, Fält & Malmgren (2018) menar att samtal om och kring eleven med studiehandledning är något som behövs för att eleven ska kunna nå kunskapskraven. Studien visar att de som arbetar på en skola med mindre antal andraspråkselever i behov av studiehandledning hinner med planerade uppgifter och mycket mer. Dock har det i denna empiriska studie inte kunnat utrönas ett samband mellan antalet andraspråkselever och interaktion mellan yrkesrollerna; däremot har det framkommit att informationsutbyte om eleverna är av vikt för att relationer mellan studiehandledaren och eleven ska kunna byggas.

Kesak (2021) skriver i sin studie att studiehandledare uttrycker att samarbetet kan fungera men sedan vara frånvarande i veckor för att sedan förbättras igen. På liknande sätt nämner studiehandledare 1 i vår studie att rektorn för modersmålsenheten får skicka e-post till klasslärare och påminna dem om deras arbetsuppgifter, varefter samarbetet fungerar igen.

7.2 Metoddiskussion

Att använda semistrukturerade intervjuer fungerade väl med det forskningssyfte som formulerats inför detta arbete. Antalet intervjuer som utförts och respondenternas svar på intervjufrågorna har gett oss tillräckligt med data för att kunna göra en analys i den lilla skala som kan anses vara rimlig att hinna med under denna tid som har stått till förfogande.

Under intervjuerna har vi fått ta del av klasslärare och studiehandledares vardagliga sociala relation till varandra i form av deras syn på hur samarbetet fungerar och inte fungerar mellan yrkesrollerna. Denscombe (2018) beskriver den fenomenologiska infallsvinkeln som att man som undersökare betraktar saker utifrån vardagliga och

sociala situationer och att dessa situationer ska vara centrala i observationen. Det viktigaste med fenomenologiska infallsvinkeln är att forskaren stänger av sitt eget synsätt och lyssnar på respondenterna utifrån deras perspektiv och inte har förutfattade meningar (Denscombe, 2018. s. 192). Detta har betydelse då fokus måste ligga på hur arbetet med studiehandledaren ser ut i det verkliga livet och inte för att få fram en utopi om hur det borde vara.

Om det funnits tid hade observationer kunnat bidra till förståelse av hur samarbetet fungerar mellan klasslärare och studiehandledare. En systematisk observation kan tydliggöra det som sker just här och nu, inte som intervjun där den intervjuade drar sig till minnes vad som har skett (Patel & Davidson, 2019. s. 116).

7.3 Slutsatser

Denna empiriska undersökning har bidragit till ökat kunskapsläge inom forskningsområdet, samarbete mellan studiehandledare och klasslärare. Innan denna undersökning genomfördes fann vi ingen forskning som hade fokuserat på de lägre skolåldrarna F-3. Där fylls nu ett tomrum. Detta är dock ett ämne som kräver mycket tid och arbete för en djupare analys. Förslag på hur detta skulle kunna göras behandlar vi längre ned i detta avsnitt.

Av forskningen framkommer att studiehandledning inte används i den utsträckning som den borde. Det tycks även som att mer digitala verktyg kompenserar frånvaron av studiehandledaren. Under våra VFU-perioder har vi sett många elever som har haft tillgång till en läsplatta för översättning av begrepp. Mycket av dessa elevers tid går åt att översätta ord och begrepp. Vi anser att en närvarande studiehandledare bättre hade kunnat stötta dessa elever genom att föra ett resonemang om deras frågor.

En faktor av betydelse för potentiell utveckling av samarbetet är mer tid till gemensam planering. Detta skulle förmodligen gynna utvecklingen hos elever med studiehandledning. En annan faktor, sett utifrån svaren, är en önskan om att man redan vid uppstarten av skolåret involverar studiehandledaren på kollegiala tillfällen och tidigt kan påverka hur samarbetet ska fungera under det kommande skolåret. Ytterligare en faktor som lärare 3 efterfrågar är en utveckling av ett samarbete med andra lärare på skolan som har elever med samma studiehandledare.

Innan uppsatsen påbörjades hade vi en idé om hur samarbetet med studiehandledaren fungerade. Hypotesen var att samarbetet fungerade bra mellan studiehandledare och läraren. Vi trodde också att de elever som var berättigade till studiehandledning fick detta garanterat av skolan. Detta för att i 3 kap. 12 § av Skollagen (SFS 2010:800) finns det inskrivet “att en nyanländ elev vars kunskaper har bedömts enligt 12c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt”.

Efter genomfört examensarbete har det visat sig att verkligheten inte ser ut som vi trodde att den skulle göra. Resultatet visar istället på en negativ trend. Det saknas tid och pengar, vilket gör att många elever som skulle behöva studiehandledning inte får det. Tiden för gemensam planering är nästintill obefintlig. Ett fungerande samarbete mellan studiehandledaren och lärare kräver gemensam planeringstid. Utan en gemensam planeringstid kan exempelvis osäkerhet skapas om var studiehandledningen ska ske och vad som lämpar sig bäst för eleven.

I en framtida studie skulle man kunna fördjupa sig genom att göra observationer, som både skulle kunna gälla hur en studiehandledare har tagit till sig av klasslärarens planering och hur samarbetet fungerar mellan klassläraren och studiehandledaren. Även observationer av kommunikationen och interaktionen mellan klasslärare och studiehandledare hade kunnat fördjupa resultatet. Vidare hade enkäter där respondenterna var anonyma och där man endast fick svar på de frågor som ställts kunnat användas om man ville ha ett bredare underlag. Då hade

en fördjupning inte kunnat ske och man hade inte haft möjlighet att ställa följdfrågor. Fördelen med enkäter är dock det breda underlag med möjlighet till många respondenter.

En fördjupning i hur skolor organiserar och tillhandahåller studiehandledning samt riktlinjer för hur dessa yrkesroller ska arbeta hade varit en annan väg att gå om man skulle vilja studera detta ämne vidare.

Källförteckning

Avery, H., 2016. At the bridging point: tutoring newly arrived students in Sweden. *International Journal of Inclusive Education*, 21(4) ss.404–415.

Cummins, J., 2017. *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Övers. P. Wadensjö. Stockholm: Natur & Kultur.

Denscombe, M., 2018. *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Övers. P. Larson. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y., 2013. *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Stockholm: Natur & Kultur.

Gibbons, P., 2018. *Stärk språket, stärk lärandet: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Övers. K. Aldén. 5:e uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Hwang, P. & Nilsson, B., 2011. *Utvecklingspsykologi*. 3:de uppl. Stockholm: Natur och Kultur.

Jacobsson, I. & Källman, L., 2017. *Studiehandledning på modersmålet i årskurs 7–9*. U.o.: Skolinspektionen. Tillgänglig: <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2017/studiehandledning-pa-modersmalet-i-arskurs-7-9/> [Hämtad 16/01 2023].

Kesak, H., 2021. *Skolframgång för nyanlända: en interaktionistisk analys av möjligheter, hinder, identitet och samverkan*. Uppsats Göteborgs universitet: Göteborgs Universitetsbibliotek. Tillgänglig:

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/67611/gupea_2077_67611_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y [Hämtad 16/1 2023].

Lindgren, S.-Å., 2007. Michael Foucault. i: L. B. Kaspersen & H. Andersen, red. *Klassisk och modern samhällsteori*. Övers. S. Andersson. 3:dje uppl. Lund: Studentlitteratur AB, ss. 249–262.

Malmgren, J., 2018. *Hur bidrar studiehandledningen till elevens måluppfyllelse? Delrapport 1. Ett samverkansprojekt mellan språkcentrum och institutionen för didaktik och pedagogisk profession vid Göteborgs universitet*. Göteborg: Göteborgs Stad Utbildning. Tillgänglig: [Hur+bidrar+studiehandledningen+till+elevernas+måluppfyllelse+-+delrapport.pdf](https://www.goteborg.se/utbildning/utbildningsutveckling/utbildningsutveckling/utbildningsutveckling/Hur+bidrar+studiehandledningen+till+elevernas+måluppfyllelse+-+delrapport.pdf) (goteborg.se) [Hämtad 16/01 2023].

Nationalencyklopedin, modersmålsundervisning. Tillgänglig: <http://www-ne-se.ezproxy.hkr.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/modersmålsundervisning> [Hämtad 27/12 2022].

Nilsson, R., 2008. *Foucault en introduktion*. Lund: Författarna och Égalité.

Patel, R., Davidson, B., 2019. *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 5:e uppl. Lund: Studentlitteratur AB. Pedagogisk forskning i Sverige. Tillgänglig: <https://pedagogiskforskning.se/> [Hämtad 20/5 2023].

Straszer, B., Rosén, J. & Wedin, Å., 2019. *Studiehandledning på modersmål: studiehandledares positionering och yrkesroll*. Educare nr 3, 1-13. [Online] Tillgänglig: <https://ojs.mau.se/index.php/educare/article/view/432/399> [Hämtad 13/12 2022].

Rosén, J., Straszer, B. & Wedin, Å., (2020). *Användning av språkliga resurser i studiehandledning på modersmålet. Pedagogisk forskning i Sverige* 25(2-3),26-48. [Online] Tillgänglig: <https://doi.org/10.15626/pfs25.0203.02> [Hämtad 01/12 2022].

Schmidt, C., Fält, I. & Malmgren, J. (2018). *Att vara mellan språken”:* studiehandledning för nyanlända elever. Rapport från Språkcentrum, Göteborgs stad. [Att+vara+mellan+språken++slutrapport.pdf \(goteborg.se\)](#)

SFS 2010:800. *Skollag*. Utbildningsdepartementet. [Online] Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 [Hämtad 12/05 2023].

SFS 2018:218. *Med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning*. Justitiedepartementet L6. [Online] Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2018218-med-kompletterande-bestammelser_sfs-2018-218 [Hämtad 16/1 2023].

Skolverket, 2022. *Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet*. [Online] Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet> [Hämtad 12/12 2022].

Skolverket, 2023. *Rätt till modersmålsundervisning*. [Online] Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/ratt-till-modersmalsundervisning> [Hämtad 12/05 2023].

Statistikmyndigheten, 2023. *Invandringar och utvandringar efter ut-
/inflyttningsland, födelselandgrupp, ålder och kön. År 2000 - 2021.* [Online]

Tillgänglig:

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101J/ImmiEmiFlyttN/ [Hämtad 14 /1 2023].

Thurén, T., 2019. *Vetenskapsteori för nybörjare*. 3:e uppl. Stockholm: Liber AB.
Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-
samhällsvetenskaplig forskning*. [Forskningsetiska principer inom humanistisk-
samhällsvetenskaplig forskning \(vr.se\)](#)

Bilagor

Bilaga 1: Intervjufrågor

Frågor till intervju med lärare

Vilken är din position i skolan?

Hur länge har du varit verksam inom skolan?

Hur många andraspråkselever har du i din klass idag?

Använder du dig av någon sorts stöd för eleverna i ditt klassrum idag? Till exempel begreppslistor?

Hur mycket tid till studiehandledning får du i din klass idag?

Vad tycker du fungerar bra i ditt samarbete med studiehandledaren idag?

Hur skulle samarbetet kunna förbättras ytterligare?

Vilka strategier använder du och din studiehandledare er av för att uppnå kunskapskraven?

Vilka effekter har du sett på eleverna från ert samarbete?

Hade ni behövt ändra något för att det skulle bli mer effektivt?

Hur mycket tid lägger ni på planeringen tillsammans?

Hur förmedlade du som klasslärare din planering med studiehandledning?

Har ni fått några riktlinjer från huvudmannen om hur ert samarbete ska fungera?

Är det något mer du vill tillägga?

Frågor till intervju med studiehandledare

Vilken är din position i skolan?

Vilken utbildning har du?

Vad anser du vara dina svårigheter och fördelar med ditt yrke?

Hur länge har du varit verksam inom skolan?

Vad tycker du fungerar bra i ditt samarbete med klassläraren idag?

Hur skulle samarbetet kunna förbättras ytterligare?

Vilka effekter har du sett på eleverna från ert samarbete?

Hade ni behövt ändra något för att det skulle bli mer effektivt?

Hur mycket tid lägger ni på planeringen tillsammans?

Hur får du som studiehandledare klasslärarens planering?

Har ni fått några riktlinjer från huvudmannen om hur ert samarbete ska fungera?

Är det något mer du vill tillägga?

Bilaga 2: Statistik för invandring av barn och ungdomar åren 1997–1999

Sökord på statistiska centralbyrån

1. Tabellinnehåll, invandringar
2. Region, riket
3. Ålder, 5-årsklasser, 0–4 år, 5-9 år, 10-14 år och 15-19 år
4. Kön, män och kvinnor
5. År, 1997–1999

Statistikdatabasen Sök English

Statistikdatabasen / Befolkning / Befolkningsstatistik / Flyttningar, inrikes och utrikes / Flyttningar efter region, ålder och kön, År 1997-2021

Välj tabell Välj variabel Visa tabell

Invandringar efter kön, år, region och ålder

Sveriges officiella statistik

Resultat

Verktøy Pivotera manuellt Pivotera medsöls Pivotera motsöls Helskärm

	0-4 år	5-9 år	10-14 år	15-19 år
Män				
1997				
00 Riket	1 697	1 886	1 598	1 422
1998				
00 Riket	1 924	1 846	1 621	1 405
1999				
00 Riket	2 047	1 872	1 520	1 445
Kvinnor				
1997				
00 Riket	1 670	1 798	1 392	1 567
1998				
00 Riket	2 002	1 907	1 466	1 808
1999				
00 Riket	2 015	1 766	1 452	1 707

Viktiga fotnoter

Uppgifterna inkluderar överförda från obefintligregistret, dvs personer som oavbrutet under två år varit folkbokförda under rubriken Utan känt hemvist.

Vid beräkning av åldersdifferentierade tal per 1 000 av medelfolkmängden skall medelfolkmängden per födelseår användas.

Ålder

Med ålder avses uppnådd ålder vid årets slut, d.v.s. i princip en redovisning efter födelseår.

Fotnoter

Bilaga 3: Statistik för invandring av barn och ungdomar åren 2000–2010

Sökord på statistiska centralbyrån

1. Tabellinnehåll, invandring
2. Ut- och inflyttningsland totalt, alla redovisade länder
3. Födelselandgrupp, samtliga födelseländer
4. Ålder, 0–19 år
5. Totalt kvinnor, män
6. År, 2000–2010

SCB Statistikdatabasen Sök English

[/ Statistikdatabasen / Befolkning / Befolkningsstatistik / Flyttningar_inrikes_och_utrikes / Invandringar_och_utvandringar_efter_ut_inflyttningsland_fodelselandgrupp_alders_och_kon_Ar_2000-2021](#)

Välj tabell Välj variabel Visa tabell

Invandringar efter ut-/inflyttningsland, födelselandgrupp, ålder, kön och år

Sveriges officiella statistik

Resultat

Verktyg

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Totalt											
Samtliga födelseländer											
0-19 år											
Totalt	16 106	17 056	17 634	17 358	16 593	16 256	24 997	25 186	27 001	26 366	23 413
Kvinnor	8 063	8 520	8 758	8 763	8 526	8 276	12 317	12 269	13 000	12 938	11 148
Män	8 043	8 536	8 876	8 5			12 680	12 917	14 001	13 428	12 265

Viktiga fotnoter

ålder

Med ålder avses uppnådd ålder vid årets slut, d.v.s. i princip en redovisning efter födelseår.

Bilaga 4: Statistik för invandring av barn och ungdomar åren 2011–2021

Sökord på statistiska centralbyrån

1. Tabellinnehåll, invandring
2. Ut och inflyttningsland totalt, alla redovisade länder
3. Födelselandgrupp, samtliga födelseländer
4. Ålder, 0–19 år
5. Totalt kvinnor, män
6. År, 2011–2021

SCB Statistikdatabasen

[Statistikdatabasen / Befolkning / Befolkningsstatistik / Flyttningar -inrikes och utrikes / Invandringar och utvandringar efter ut-/inflyttningsland, födelselandgrupp, ålder och kön, År 2000-2021](#)

Välj tabell Välj variabel Visa tabell

Invandringar efter ut-/inflyttningsland, födelselandgrupp, ålder, kön och år

Sveriges officiella statistik

Resultat

Verktyg

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totalt											
Samtliga födelseländer											
0-19 år											
Totalt	24 595	28 263	36 820	37 897	41 357	52 617	49 702	42 574	31 973	21 182	22 896
Kvinnor	11 423	13 350	17 566	17 486	19 131	23 051	21 439	18 955	15 189	10 140	11 128
Män	13 172	14 913	19 254	20 411	22 226	29 566	28 263	23 619	16 784	11 042	11 768

Viktiga fotnoter

ålder

Med ålder avses uppnådd ålder vid årets slut, d.v.s. i princip en redovisning efter födelseår.

Bilaga 5: Samtyckesblankett

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Samtycke i samband med intervju

Vi, Linda Billsten och Camilla Hansson studerar till grundskollärare med inriktning F-3 vid Högskolan i Kristianstad. Vi ska nu under vårterminen 2023 skriva vårt examensarbete som kommer att handla om klasslärares och studiehandledarens samarbete i skolan. Vi skulle i detta arbete vilja intervjua dig i din yrkesroll.

Intervjun kommer att ske som ett s.k. semistrukturerad intervju där vi för ett samtal utifrån vissa förutbestämda frågor. Intervjun kommer att spelas in, transkriberas och analyseras av oss studenter. Ljudupptagningen kommer att raderas efter att arbetet är godkänt.

Du kommer att vara anonym i vårt arbete, d.v.s. ditt namn, din arbetsplats och andra uppgifter som skulle kunna leda till att man kan identifiera dig kommer att anonymiseras.

Informationen kommer att hanteras enligt GDPR och du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan att det ifrågasätts. Vill du avbryta ditt deltagande så kontakta oss på nedanstående kontaktuppgifter.

Camilla Hansson
camilla.hansson3@gmail.com
0762-494939

Linda Billsten
lbillsten@gmail.com
0702-552620

Högskolan Kristianstad är personuppgiftsansvarig. Enligt dataskyddsförordningen har du rätt att kontakta högskolan för att få information om vilka uppgifter som behandlas om dig eller för att begära rättelse, överföring, radering eller begränsning av dina personuppgifter. Högskolans dataskyddsombud kontaktas via dataskyddsombud@hkr.se. Du har rätt att inge klagomål till Datainspektionen om du tycker att vi behandlar dina personuppgifter på ett felaktigt sätt

Jag samtycker till att intervjun enligt ovanstående information

Ort och Datum

Underskrift

Namnförtydligande

Bilaga 6: Missivbrev

Kristianstad
7 april 2023

Hej!

Vi är två studenter från Lärarutbildningen på Kristianstad Högskola som nu är inne på vår sista termin och nu är i gång med att skriva vårt examensarbete inom svenskämnet. Det vi valt att skriva vårt examensarbete om är *studiehandledning inom svenskämnet*.

Syftet med vårt arbete är att undersöka vilket samarbete som finns mellan klasslärare och studiehandledare. Vi vill ta reda på hur samarbetet fungerar mellan dessa yrkesprofessioner, samt om det finns faktorer som kan utveckla samarbetet. Vi har fördjupat oss i forskning och litteratur kring det aktuella ämnet, men har också för avsikt att ta hjälp av er verksamma lärare och studiehandledare genom intervjuer.

Därmed vill vi intervjua dig, som har kunskap, utbildning och erfarenheter som är värdefulla för oss och vårt arbete. Intervjun består av 14 frågor, och vår förhoppning är att en givande diskussion kommer att uppstå. Intervjun tar mellan 30–40 minuter och vi hoppas att du har möjlighet att delta.

Vid intervjun kommer vi att ta hänsyn till Vetenskapsrådet forskningsetiska principer. Detta innebär att deltagandet är frivilligt och om du så skulle vilja så kan du när som avbryta intervjun och därmed ditt deltagande. Ditt deltagande kommer att behandlas konfidentiellt, och resultatet kommer enbart att användas i forskningsändamål.

Om du har några frågor eller funderingar är du välkommen att kontakta oss för mer information.

Hoppas vi ses!

Med Vänliga Hälsningar

Camilla Hansson: camilla.hansson3@gmail.com

Linda Billsten: lbillsten@gmail.com

Bilaga 7: Sammanställning av respondenter och intervjusvar

Riktlinjer	
Lärare 1 i årskurs 3: Skola 1	Enligt läraren finns det inga riktlinjer från rektor hur samarbetet ska fungera.
Lärare 2 i årskurs 1: Skola 2	Läraren vet inte exakt om det finns riktlinjer. Hen tror att det kan finnas ett dokument på driven.
Lärare 4 i F-klass Skola 5	"Ja, att det ska vara mer effektivt, då de inte ska jobba som tolk. I förskoleklassen får man egentligen inte studiehandledning, inte enligt de nya riktlinjerna. Vi har fått tjata mycket för att få hjälp med de nyanlända eleverna."
Studiehandledare 1 Skola 1	Studiehandledaren säger att de har möte en gång i veckan med modersmålsenhetens rektor och pratar där om problem som uppstått och vilka behov som finns. Då kan rektorn vid behov mejla berörd lärare.
Studiehandledare 2 Årskurs F-3 Skola 4	"Vi fick inga riktlinjer, men det hade varit bra att få detta, då tydlighet hade gjort att man utförde sina arbetsuppgifter på ett bättre sätt. Det hade sparat tid."
Studiehandledare 3 Årskurs F-3 Skola 5	"Vi har fått riktlinjer om hur allt ska fungera, men dessa riktlinjer följs inte. Vi jobbar som tolk och vikarier vid många tillfällen."
Studiehandledare 4 Årskurs F-3 Skola 5	"Ja, vi har fått riktlinjer hur vi ska arbeta, men de följs väldigt sällan. Vi får arbeta som resurser, följa med till bad, arbeta som tolkar och det är en massa sånt hela tiden. Idag skulle jag ha studiehandledning till 4-5 klasser men det blev inget för de satte in mig som vikarie istället. På pappret det ser fint ut men inte i verkligheten."
Tid	
Lärare 1 i årskurs 3: Skola 1	120 minuter studiehandledning i veckan. Ibland jobbar både studiehandledaren och läraren på loven. Det händer även att de hörs under de andra loven och förbereder. Tid för gemensam planering finns i ytterst små mängder.
Lärare 2 i årskurs 1: Skola 2	Läraren säger att hen önskat tid tillsammans med studiehandledaren för att lägga upp planeringen för eleven. Tiden är svår då studiehandledaren ibland åker runt på olika skolor.

Lärare 3 i årskurs 2: Skola 3	4 timmar studiehandledning på 3 elever. Läraren säger att det är ett gott samarbete men ingen tid avsatt tillsammans. Man tar det när det finns tid. Ett mejl är snabbt och effektivt men lärare och studiehandledare behöver tid till planering. Läraren hade önskat att det hade funnits mer tid så att lärarna i samma arbetslag kunde ha en diskussion om hur de jobbar mot sina studiehandledare.
Lärare 4 i F-klass: Skola 5	“Det är svårt att få tid till samtal. Jag hade önskat tid till ett bättre samarbete som vi hade det tidigare. Där studiehandledaren ingick mer i arbetslaget. Då kunde man arbeta mer på ett annat sätt där studiehandledaren kunde vara behjälplig med att kolla av kunskaper på arabiska för att se om de hade förstått, även om det inte var på svenska än. Det har ändrats sedan förra året, nu har vi 40 minuter ukrainska och i bästa fall 40 minuter arabiska i veckan.”
Studiehandledare 1 Skola 1	Ingen tid för samarbete och att prata om elevers svårigheter. Hen jobbar på två skolor och ibland krockar hen schema med skolorna. Ibland sitter studiehandledaren och klasslärare på sommaren och planerar.
Studiehandledare 2 Årskurs F-3 Skola 4	Det saknas tid till planering.
Studiehandledare 3 Årskurs F-3 Skola 5	“De stora grupperna blir ett problem för man hinner inte med. Jag hade önskat mer tid till planering, att få sitta ner med lärare och få veta svårigheter för eleven, då det är läraren som är utbildad inom pedagogik och inte jag.”
Studiehandledare 4 Årskurs F-3 Skola 5	“Växlingar mellan klasser och årskurser. Man springer hit och dit och växlar mellan årskurser. De små måste man jobba med på ett sätt då de inte kan skriva och läsa medan de i 3:an måste man jobba med på ett annat sätt. Jag har nu 8 klasser som jag har studiehandledning för istället för som förra året då jag hade bara en klass. Vi har inte tid till att sitta ner och prata om de olika eleverna.”
Planering	
Lärare 1 i årskurs 3: Skola 1	Begreppslistor med svenska som översätts. En form av gemensam planering då studiehandledaren fått lärarens inloggningsuppgifter till lärarens olika digitala plattformar. Försöker planera i förväg med att studiehandledaren, jobbar med området innan det kommer i klassrummet. Muntlig kortfattad planering mellan lektioner, på luncher och innan studiehandledaren åker till nästa skola.
Lärare 2 i årskurs 1: Skola 2	Vissa studiehandledare kör sitt eget race och vissa vill ha material Läraren säger att ibland så används inte materialet hen lämnat och studiehandledaren gör andra saker med eleven. Planeringen är oftast kort innan studiehandledaren går i väg med eleven. Studiehandledaren har tillgång till lärarens lärplattform.

Lärare 3 i årskurs 2: Skola 3	“Vid terminsstart har vi gemensam planering av vad som kommer över året och närmaste veckorna. Annars är det oftast vid hämtning av eleven.” Läraren säger att hen förbereder material så det finns klart när studiehandledaren kommer. De följer oftast läromedlet som eleven jobbar med, och om hen märker att det är något specifikt som behöver förtydligas på modersmålet så skriver hen en postitlapp. Läraren har varsin plastficka till eleverna med studiehandledning där hen lägger in material som eleven behöver få extra stöd i att förstå. Ibland inom specifika områden, till exempel rymden. Annars är det mycket svenska och matematik.
Lärare 4 i F-klass: Skola 5	“Vi har ingen tid till gemensam planering alls.”
Studiehandledare 1 Skola 1	Mejlar varandra och ses på Google Meet. Det är svårt att planera när hen inte får material i tid. När planering av elevernas scheman läggs, är det en fördel om studiehandledningen sker på förmiddagen då eleverna är som piggast. Studiehandledaren säger att ibland planerar hen och läraren på loven tillsammans.
Studiehandledare 2 Årskurs F-3 Skola 4	Det saknas tid till planering.
Studiehandledare 3 Årskurs F-3 Skola 5	“Det krävs mycket enskild planering till eleverna, vilket man inte alltid har tid med tyvärr.”
Studiehandledare 4 Årskurs F-3 Skola 5	“Man får inte planeringen i god tid, vilket gör att jag inte vet vad vi ska jobba med. Vi ska egentligen ha 1 timmes planering tillsammans med läraren i veckan, men det är sällan som de eller jag har tid till detta. Om jag ska vara ärlig så kommer det inte att gå att sitta ner mer än vi gör nu. Det som är viktigast för mig är att jag får planeringen i god tid innan. Eftersom det inte är mitt modersmål så kan jag omöjligt översätta arbetet på 20 minuter innan en lektion.”
Ekonomi	
Lärare 1 i årskurs 3: Skola 1	Ett önskemål vore fler modersmålslärare så läraren kunde ha en i klassrummet och på så vis kunna ge studiehandledning till eleven.
Studiehandledare 2 Årskurs F-3 Skola 4	“Det ska sparas in pengar överallt, detta gör att det inte finns tid för planering, och därför går det ut över alla.”
Studiehandledare 3 Årskurs F-3 Skola 5	“Det har dragits ner från 10 studiehandledare förra året till bara 3 stycken detta året. Nu är vi bara en studiehandledare per stadium.”
Studiehandledare 4 Årskurs F-3 Skola 5	“Det har ändrats, och de drog in på studiehandledare. Brist på personal är den största svårigheten i skolan. Skolan betalar för oss för att hjälpa dessa elever, använd oss på rätt sätt!”

sekvens för yrkesrollen	
Lärare 1 i årskurs 3: Skola 1	“Stress när man först måste beta av till exempel konflikter mellan elever, kontakt med vårdnadshavare och sedan planera inför studiehandledning. Positivt är att de delar planeringar mellan varandra och hjälps åt. Det material jag gör skriver jag ut och sätter i en pärm som alla kan använda. Önskar riktlinjer från rektor, och tid för gemensam planering är viktigt.”
Lärare 2 i årskurs 1: Skola 2	Läraren önskar en bättre kommunikation med studiehandledaren. Ibland är de inte i samma hus, då blir det svårt att checka av med varandra.
Lärare 3 i årskurs 2: Skola 3	Läraren säger att hen bjuder in studiehandledaren till utvecklingsamtal, och det är två gånger om året, så då stämmer läraren och studiehandledaren av tillsammans om eleven. Läraren säger att hen önskat mer tid tillsammans. En studiehandledare har modersmålsundervisning efter skoldagen och finns då mer tillgänglig i huset, det underlättar för att det blir en bättre relation. Läraren berättar att vid behov så är studiehandledaren med i klassrummet, därefter går eleven och studiehandledaren och arbetar med det som genomgången handlat om. Handlar det om till exempel känslor så kan en kompis till eleven följa med under studiehandledningen.
Lärare 4 i F-klass: Skola 5	“Det finns inga grupprum att vara i, och eftersom min studiehandledare ska ta både elever från min klass och elever från andra förskoleklassen samtidigt och de är 10 elever så blir det svårt att få till. Tidigare hade vi en till vuxen i klassen som kunde bistå med hjälp. Det är ofta så att min studiehandledare blir plockad till att vara resurs och vikarie, vilket gör att vi inte får studiehandledning.”
Studiehandledare 1 Skola 1	Ibland går inte informationen fram att eleven är i väg på till exempel en utflykt. Stressigt med bristande kommunikation. Studiehandledaren kan ibland känna det som brist på respekt. Ibland får studiehandledaren materialet när eleven hämtas, och då läggs ibland tid på att finna rätt översättning på elevens studiehandledningar. Det vore bra om lärarna tänker på studiehandledaren när schemat för eleven läggs. Studiehandledaren har upplevt att klasslärare inte vet vad studiehandledning är. Studiehandledning är oftast på förmiddagen. Studiehandledaren säger att det är viktigt att samarbeta med vårdnadshavare, hen menar att det märks skillnad när elevens vårdnadshavare är med och samarbetar med studiehandledaren. Hen rekommenderar ibland läraren att ta kontakt med vårdnadshavare för att få stöd hemifrån. Större effekt om det kommer mejl från rektor istället för att studiehandledaren går efter läraren.
Studiehandledare 2 Årskurs F-3 Skola 4	“Man får inte veta hur man ska lära ut, och detta gör att man blir osäker på om man gör rätt. Kulturella skillnader kan vara svårt att översätta direkt och dessutom förstå för oss som studiehandledare, får man då inte planeringen i tid så blir det svårt att lära ut.”
Studiehandledare 3 Årskurs F-3 Skola 5	“Jag skulle vilja ha planeringen tidigare så att jag hade haft möjlighet att översätta allting innan; även om jag har gått SFI så kan jag inte alla begrepp inom NO och SO t.ex., vilket gör att jag i stunden måste översätta dessa. Detta blir inte bra för varken eleven eller mig. Det anställs personal som inte är lämplig för yrket, de kan inte språket och därför kan de inte heller utföra arbetet på ett bra sätt.”
Studiehandledare 4 Årskurs F-3 Skola 5	“Jag hinner inte bygga relationer, vilket gör att jag känner att jag inte kan följa deras utveckling. Man vill inte jaga läraren efter planering hela tiden, vilket gör att jag inte kan göra mitt jobb på bästa sätt. Det är också svårt att hitta platser att sitta och arbeta på utanför klassrummet då det inte finns grupprum att tillgå. Begreppen i andra ämnen är det som är svårast för oss med svenska som andraspråk, detsamma gäller skolspråket. Att vara med i flera klasser, hjälpa många elever och jobba med flera olika ämnen och inte på mitt modersmål, det är tillräckligt svårt. Därför vill jag att läraren inte gör vårt jobb svårare. Jag hoppas att de förstår att vi behöver planering i god tid för att kunna utföra vårt arbete på bästa sätt.”